

בעזה"ת

גבורת לב

כולל חידושים על

מסכת ברכות

חובר מאת

הגאון הצדיק רבי אריה לייב ברנבוים זצוק"ל

ר"מ בישיבת "נחלת דוד"

בן הגאון האדיר מוהר"ר רפאל שמואל שליט"א

ראש ישיבת מיר בארה"ב

יצא לאור לראשונה ע"י המחבר זצ"ל בשנת תשל"ג

ועתה נערך ונסדר מחדש ע"י תלמידיו

בתוספת מרובה ע"פ כתבי יד שהניח אחריו ברכה

בני ברק

תשס"ג

בענין סו"ד ברכות ק"ש

כתב הרא"ש סו"ס י', יש להסתפק אם ר"ל עד חצות כשיעור תפלה אליבא דרבנן או עד ד' שעות אליבא דר' יהודה או אפי' כל היום כולו לא הפסיד וכו' עכ"ל.

וביאור הספק הוא דנהי דהברכות הוו על פרשת ק"ש מ"מ המחייב הוא התפילה דרק מי שחייב בתפילה חייב בברכות ק"ש.

עוד יש לבאר דמעיקר חיוב הברכות הרי זמנם כל היום דאינו תלוי בדבר רק כיון שניתקן לפני ואחרי ק"ש צריכים לברך תוך זמן תפילה.

ומה שנסתפקו אי זמן הברכות עד שעה ד' או עד חצות יש לפרש דעד ד' שעות הוא זמן תפילה בזמנה ולאח"כ עד חצות שכר תפילה יש לו אבל לא בזמנה וכזה נסתפקו אי עד זמן תפילה בזמנה או עד חצות שהוא תלוי במעשה התפילה עצמו [א"ה] - לכאורה להדיא מבואר ברא"ש דתליא אי קיי"ל כר"י דס"ל זמן תפילה עד ד' שעות אי כרבנן דאמרי זמן תפילה עד חצות אכן נראה כיון דקיי"ל כר"י דזמן תפילה עד ד' שעות א"כ מ"ש לומר דברכות ק"ש עד חצות כרבנן וע"כ משום דמצינו זמן חצות אליבא דרבנן שייך שפיר למימר אף לר"י דזמן ברכות ק"ש הוא עד חצות ותלוי בתפילה בפועל דאף לר"י שכר תפילה מיהא איכא].

ודעת הרמב"ם דזמן ברכות ק"ש כל היום דו"ל הר"מ בפ"א מק"ש הי"ג, הקורא אחר שלש שעות ביום אפי' היה אנוס לא יצא ידי חובת ק"ש בעונתו אלא הרי הוא כקורא בתורה ומברך לפניו ולאחריה כל היום אפי' איחר וקרא אחר שלש שעות, עכ"ל.

ומבואר בדעתו שכתבו כהל' ק"ש דעיקר חיוב הברכות הוא לק"ש ולכך מברך כל היום כולו.

ויש לעיין בדעת הרמב"ם שכתב בסו"ד מברך כל היום אפי' איחר וקרא אחר ג' שעות ולכאורה שפת יתר הוא דהא בתחילת ההלכה כתב הקורא אחר ג' שעות וכו' ועוד יש לעיין במש"כ לא יצא יד"ח ק"ש בעונתו והול"ל לא יצא יד"ח ק"ש.

ולענ"ד נראה בדעת הרמב"ם דאף שלא קיים מצות ק"ש כשקרא שלא בזמנה מ"מ שם פ' שמע המובדל משאר פרשיות אית ביה וזה שכתב הר"מ שלא קרא ק"ש בעונתו והיינו דלא פקע מיניה שם פרשת ק"ש כלל אלא דמצות ק"ש בעונתו לא קיים וה"ט דמברך לפניו ואחריה דחיוב הברכות הוא מחמת פ' שמע וניחא מה שכ' בסו"ד שמברך וכו' אפי' איחר וקרא ק"ש וכוונתו דדוקא בכה"ג שאיחר וקרא ק"ש דהברכות באים מחמת קריאת פרשת שמע.

והנה בשו"ע סי' נ"ח סעי' י', אע"פ שזמנה נמשך עד סוף השעה הג' אם עברה שעה הג' ולא קראה קורא אותה בברכותיה כל שעה ד' שהוא שלישי היום ואין לו שכר כקורא בזמנה ואם עברה שעה ד' ולא קראה קורא בלא ברכותיה כל היום, עכ"ל. ומבואר כמש"כ בדעת הרמב"ם דאע"פ שהפסיד מצות ק"ש מ"מ שם פרשה לא פקע מיניה עד שעה ד'.

ובהא ניחא מש"כ השו"ע בסו"ד, אם לא קראה ביום י"א שיש לה תשלומין בערב וכו' ולכאורה צ"ע דלאחר ג' שעות כשעבר זמן ק"ש הדר דינא דתשלומין וא"כ אמאי כתבה גבי אם לא קראה ביום הול"ל אם לא קראה תוך ג' שעות משלים אחר ג' שעות.